

A בס"ד

Intro

Today we will learn בע"ה of דף ק of מסכת סנהדרין. Some of the topics we will learn about include.

The Machlokes regarding who is considered an אפיקורוס, and who is considered a מגלה פנים בתורה

Several examples of disrespectful acts toward Talmidei Chachamim, in which one is considered an אפיקורוס according to one opinion.

לסייע מותר

If one brings a proof to his Rebbe's statement, it depends: If his intentions are merely to support his statement, this is permitted.

If he did so because he doubted his Rebbe's words, this is disrespectful.

Several opinions in the Pasuk ועלהו לתרופה

The remedies of the leaves that will grow from the tree in the קודש הקדשים.

A

**אפיקורוס
מגלה פנים בתורה**

*Several examples of
disrespectful acts toward
Talmidei Chachamim*

**לסייע
מותר**

ועלהו לתרופה

B

אף הקורא בספרים החיצונים

אין להם חלק לעולם הבא

One who reads from secular books will not receive a portion in the world to come; and

בספר בן סירא נמי אסור למיקרי

One may not read even from the book of בן סירא because as Rashi explains

שיש בו דברי הבאי

ובא עליהם לידי ביטול תורה

This book contains worthless statements, and as a result the reader will become idle from Torah study.

And the Gemara cites several examples.

הקורא פסוק בבית משתאות בלא זמנו

מביא רעה לעולם

One who recites Pesukim to entertain others at a party bring troubles upon the world,

However,

כל הקורא פסוק בזמנו

מביא טובה לעולם

One who recites Pesukim to praise Hashem at a YomTov meal, brings goodness upon the world.

B

רבי עקיבא
**אף הקורא בספרים החיצונים
אין להם חלק לעולם הבא**

**בספר בן סירא
נמי אסור למיקרי**

**הקורא פסוק בבית משתאות
בלא זמנו
מביא רעה לעולם**

**כל הקורא פסוק בזמנו
מביא טובה לעולם**

1 So, let's review ...

The Braisa previously discussed
אפיקורוס

And

מגלה פנים בתורה

As Rashi explains;

מגלה פנים בתורה

מעוץ פנים כלפי עוסקי תורה

One who acts brazenly against those who learn Torah;

And Rashi continues;

מגלה פנים משתמע לן דחמיר מאפיקורוס

דאפיקורוס היינו דאית ביה אפקירותא בעלמא

An אפיקורוס is less severe because, he merely acts disobediently against the Torah or those who learn Torah.

The Gemara proceeds with a Machlokes regarding the meaning of both אפיקורוס and מגלה פנים בתורה.

In the first version, the Machlokes is in the definition of אפיקורוס

hold רבי ורבי חנינא

אפיקורוס

זה המבזה ת"ח

One who shames a Talmid Chacham is considered only a אפיקורוס, but not a מגלה פנים בתורה.

מגלה פנים בתורה

כגון מנשה בן חזקיה

And only one who claims that some Pesukim in the Torah were written in vain - as described in the previous Daf - is considered a

מגלה פנים בתורה

However

המבזה חבירו בפני ת"ח

One who merely shames someone in the presence of a Talmid Chacham, is NOT an אפיקורוס.

hold רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי

אפיקורוס

זה המבזה חבירו בפני ת"ח

One who shames someone in the presence of a Talmid Chacham IS an אפיקורוס, and

מגלה פנים בתורה

זה מבזה תלמיד חכם עצמו

One who shames a Talmid Chacham is considered a מגלה פנים בתורה

1

אפיקורוס – מגלה פנים בתורה

As Rashi explains;

מגלה פנים בתורה

מעוץ פנים כלפי עוסקי תורה

One who acts brazenly against those who learn Torah;

מגלה פנים משתמע לן דחמיר מאפיקורוס
דאפיקורוס היינו דאית ביה אפקירותא בעלמא

An אפיקורוס is less severe because, he merely acts disobediently against the Torah or those who learn Torah.

רבי ורבי חנינא

מגלה פנים בתורה

כגון מנשה בן חזקיה

One who claims that some Pesukim in the Torah were written in vain.

אפיקורוס

זה המבזה ת"ח

One who shames a Talmid Chacham is considered an אפיקורוס.

However

המבזה חבירו בפני ת"ח

One who merely shames someone in the presence of a Talmid Chacham, is NOT an אפיקורוס.

רבי יוחנן ור' יהושע בן לוי

מגלה פנים בתורה

זה מבזה תלמיד

חכם עצמו

One who shames a Talmid Chacham

אפיקורוס

זה המבזה חבירו

בפני ת"ח

One who shames someone in the presence of a Talmid Chacham.

2 In the second version, the Machlokes is in the definition of מגלה פנים בתורה

רב ור' חנינא אמרי
מגלה פנים בתורה
זה המבזה ת"ח עצמו
One who shames a Talmid Chacham is considered a מגלה פנים בתורה.

אפיקורוס
זה מבזה חבירו בפני ת"ח
One who merely shames someone in the presence a Talmid Chacham is considered only an אפיקורוס, but NOT a מגלה פנים בתורה

While רבי יוחנן וריב"ל hold
מגלה פנים בתורה
זה המבזה את חבירו בפני תלמיד חכם
One who shames someone in the presence a Talmid Chacham IS considered a מגלה פנים בתורה

And the less severe אפיקורוס refers to one who merely acts disrespectfully toward Talmidei Chachamim, as follows:

1.
רב יוסף says
כגון דיתיב קמיה רביה
ונפלה ליה שמעתא בדוכתא אחרייתי ואמר
הכי אמרינן התם
ולא אמר הכי אמר מר
If a student sitting before his Rebbe was reminded that his Rebbe's Halachah is mentioned elsewhere as well, and the student commented "This Halachah we've also learned elsewhere," but he did not say "Rebbe taught us this Halachah elsewhere," the student is considered an אפיקורוס.

2

A second version

רב ור' חנינא אמרי

מגלה פנים בתורה

זה המבזה ת"ח עצמו

One who shames a Talmid Chacham.

אפיקורוס

זה מבזה חבירו בפני ת"ח

One who merely shames someone in the presence a Talmid Chacham, but is not a מגלה פנים בתורה

רבי יוחנן וריב"ל

מגלה פנים בתורה

זה המבזה את חבירו בפני תלמיד חכם

One who shames someone in the presence a Talmid Chacham IS considered a מגלה פנים בתורה

אפיקורוס

One who acts disrespectfully toward Talmidei Chachamim, as follows:

1

רב יוסף

כגון דיתיב קמיה רביה

ונפלה ליה שמעתא בדוכתא אחרייתי

ואמר

הכי אמרינן התם

ולא אמר הכי אמר מר

If a student sitting before his Rebbe was reminded that his Rebbe's Halachah is mentioned elsewhere as well, and the student commented "This Halachah we've also learned elsewhere,"

but he did not say "Rebbe taught us this Halachah elsewhere," the student is considered an אפיקורוס.

3

2.

כגון רבא says

כגון הני דבי בנימין אסיא דאמרי

מאי אהני לן רבנן

If one claims that the רבנן's rulings brings no benefits to others, because all their rulings are clearly mentioned in the Torah, he is considered a אפיקורוס.

3.

כגון רב פפא says

כגון דאמר הנהו רבנן

One who speaks of specific רבנן and says THOSE רבנן, is considered a אפיקורוס, because as Rashi explains this is a גנאי, an insult, and he should rather say

רבותינו שבמקום פלוני

Our Rebbes from there;

Rashi mentions a second version

כגון דאמר הני רבנן

One who speaks of general רבנן adds the word הני רבנן, these Rabanan, is considered an אפיקורוס because this is a גנאי. However, one who speaks of specific רבנן and say הנהו רבנן is not considered a אפיקורוס because this is not a גנאי.

4.

כגון רב נחמן says

זה הקורא רבו בשמו

One who calls his Rebbe by his name is considered an אפיקורוס.

=====

3

2

רבא

**כגון הני דבי בנימין אסיא דאמרי
מאי אהני לן רבנן**

If one claims that the רבנן's rulings brings no benefits to others, because all their rulings are clearly mentioned in the Torah, he is considered a אפיקורוס.

3

רב פפא

כגון דאמר "הנהו רבנן"

One who speaks of specific רבנן and says

" **THOSE רבנן** "

is considered a אפיקורוס,

because as Rashi explains this is a גנאי, an insult, and he should rather say

רבותינו שבמקום פלוני

Our Rebbes from there;

Rashi mentions a second version

כגון דאמר הני רבנן

One who speaks of general רבנן adds the word רבנן, these Rabanan, is considered an אפיקורוס

because this is a גנאי.

However, one who speaks of specific רבנן and say הנהו רבנן is not considered a אפיקורוס because this is not a גנאי.

4

רב נחמן

זה הקורא רבו בשמו

One who calls his Rebbe by his name is considered an אפיקורוס.

4 The Gemara proceeds with an incident in which רבי ירמיה was seated before רבי זירא and he taught the following עתיד הקב"ה להוציא נחל מבית קדשי הקדשים ועליו כל מיני מגדים
 In times to come, Hashem will bring forth from the קודש a stream on whose banks will sprout all sorts of delicacies; as the Pasuk states ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה 'כל עץ מאכל וגו'

And an old man commented on this יישר
 וכן אמר ר' יוחנן
 וכן רבי יוחנן also said this very same statement.

רבי ירמיה felt that this comment was disrespectful and one would be considered an אפיקורוס.

However, רבי זירא told him
 הא האי סיועי קא מסייע לך
 This was not disrespectful, because he intended to support your statement.

4 רבי זירא was seated before רבי ירמיה and taught the following
עתיד הקב"ה להוציא נחל מבית קדשי הקדשים ועליו כל מיני מגדים
 In times to come, Hashem will bring forth from the קודש a stream on whose banks will sprout all sorts of delicacies; as the Pasuk states
ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל וגו'
 And an old man commented on this
יישר – וכן אמר ר' יוחנן
 וכן רבי יוחנן also said this very same statement.
 רבי ירמיה felt that this comment was disrespectful and one would be considered an אפיקורוס.
 However, רבי זירא told him
הא האי סיועי קא מסייע לך
 This was not disrespectful, because he intended to support your statement.

5 However, had he brought a proof because he doubted the statement, this would be disrespectful, as in the incident of רבי יוחנן who taught עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על שלשים וחוקק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים

In times to come, Hashem will bring precious gems and pearls the size of 30 x 30 אמ"ה, cut out an opening of 10 x 20 אמ"ה, and place them at the entrances of Yerushalayim, as the Pasuk states 'ושמתי כדכוד שמשותיך ושעריך לאבני אקדה וגו'

His student laughed and said השתא כביעתא דצילצלא לא משכחין כולי האי משכחין

If in our times we cannot find precious gems the size of a small egg, certainly one cannot find gems of such great size?

Afterward, the student traveled overseas and saw מלאכים cutting out large gems for the entrances of Yerushalayim. When he returned, he said to רבי יוחנן רבי דרוש ולך נאה לדרוש כשם שאמרת כך ראיתי

Rebbe, you are worthy of teaching, because I saw the מלאכים doing as you taught.

He responded רבי יוחנן ריקה אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה

You scorned the statements of the חכמים, because you believed only that which you actually saw, but not what you did not see.

יהב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות

Rebbe, you looked at the student and he died.

=====

5

However, had he brought a proof because he doubted the statement, this would be disrespectful, As in the incident of רבי יוחנן who taught עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על שלשים וחוקק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים

In times to come, Hashem will bring precious gems and pearls the size of 30 x 30 אמ"ה, cut out an opening of 10 x 20 אמ"ה, and place them at the entrances of Yerushalayim, as the Pasuk states

ושמתי כדכוד שמשותיך ושעריך לאבני אקדה וגו'

His student laughed and said השתא כביעתא דצילצלא לא משכחין כולי האי משכחין

If in our times we cannot find precious gems the size of a small egg, certainly one cannot find gems of such great size?

Afterward, the student traveled overseas and saw מלאכים cutting out large gems for the entrances of Yerushalayim.

When he returned, he said to רבי יוחנן רבי דרוש ולך נאה לדרוש כשם שאמרת כך ראיתי

Rebbe, you are worthy of teaching, because I saw the מלאכים doing as you taught.

He responded רבי יוחנן ריקה אם לא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה

You scorned the statements of the חכמים, because you believed only that which you actually saw, but not what you did not see.

יהב ביה עיניה ועשאו גל של עצמות

Rebbe, you looked at the student and he died.

6 The previously mentioned Pasuk concludes with ועלהו לתרופה
The leaves of the tree on the banks of the stream will be used לתרופה which means להתייר פה.

1.
חזקיה says
להתייר פה אילמין
The leaves will open and heal the mouths of those who cannot speak.

2.
בר קפרא says
להתייר פה עקרות
The leaves will open and heal the womb of women who cannot bear children.

3.
רבי יוחנן says
לתואר פנים של בעלי הפה
The leaves will enlighten the faces of those who learned Torah in this world,

as
רבי יהודה ברבי סימון says
כל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הזה
הקב"ה מבהיק זיוו לעולם הבא
One whose face becomes dark from intense Torah study in this world, Hashem will enlighten his face in the world to come.

Similarly,
רבי תנחום בר' חנילאי says
כל המרעיב עצמו על דברי תורה בעולם הזה
הקב"ה משביעו לעולם הבא
One who starves himself to learn Torah in this world, Hashem will satiate him in the world to come.

6 וישמתי כדכוד עמישותיך
וישעריך לאבני אקרוז
ועלהו לתרופה

The leaves of the tree on the banks of the stream will be used לתרופה which means להתייר פה.

1

מפיך

להתייר פה אילמין

The leaves will open and heal the mouths of those who cannot speak.

2

בר קפרא

להתייר פה עקרות

The leaves will open and heal the womb of women who cannot bear children.

3

רבי יוחנן

לתואר פנים של בעלי הפה

The leaves will enlighten the faces of those who learned Torah in this world.

רבי יפודק ברבי סימון

כל המשחיר פניו על דברי תורה בעולם הזה

הקב"ה מבהיק זיוו לעולם הבא
One whose face becomes dark from intense Torah study in this world,
Hashem will enlighten his face in the world to come.

Similarly,

רבי תנחום בר' חנילאי

כל המרעיב עצמו על דברי תורה בעולם הזה

הקב"ה משביעו לעולם הבא
One who starves himself to learn Torah in this world,
Hashem will satiate him in the world to come.

7 כי אתא רב דימי אמר
עתידי הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק מלא עומסו
In times to come Hashem will reward each Tzaddik with a
handful of goodness.

וכי אפשר לומר כן
This cannot be so. because Hashem's hand is greater than
the entire world?

Similarly, one might ask regarding the statement that
עתידי הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק
ג' מאות ועשרה עולמות
In times to come Hashem will give each Tzaddik 310
worlds.

וכי אפשר לומר כן
How can a person accept all that?

However, the answer is;
נותן הקב"ה כח בצדיקים לקבל טובתן
Hashem gives the righteous the strength to receive their
reward.
=====

7 כי אתא רב דימי אמר
**עתידי הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק
מלא עומסו**
In times to come
Hashem will reward each Tzaddik
with a handful of goodness.

וכי אפשר לומר כן
This cannot be so.
because Hashem's hand is greater than the entire world?

Similarly, one might ask
regarding the statement that
**עתידי הקב"ה ליתן לכל צדיק וצדיק
ג' מאות ועשרה עולמות**
In times to come
Hashem will give each Tzaddik 310 worlds.

וכי אפשר לומר כן
How can a person accept all that?

However, the answer is;
נותן הקב"ה כח בצדיקים לקבל טובתן
Hashem gives the righteous
the strength to receive their reward.

8 The Gemara proceeds to explain the previous Mishnah.
 רבי עקיבא אומר
 אף הקורא בספרים החיצונים
 אין להם חלק לעולם הבא
 One who reads from secular books will not receive a
 portion in the world to come.

And the Braisa explains
 תנא בספרי צדוקים
 This refers to the books of those who deny the oral law.

רבי יוסף adds
 בספר בן סירא נמי אסור למיקרי
 One may not read even from the book of סירא, because
 as Rashi explains
 שיש בו דברי הבאי
 ובא עליהם לידי ביטול תורה
 This book contains worthless statements, and as a result
 the reader will become idle from Torah study.
 And the Gemara proceeds to cite several examples.

רבי יוסף however says
 מילי מעלייתא דאית ביה
 דרשינן להו
 One may teach the useful sayings of סירא, and the
 Gemara goes on to mention several examples.
 =====

The Gemara also cites the following well-known Pasuk in
 משלי
 כל ימי עני רעים
 וטוב לב משתה תמיד
 And offers several interpretations;
 =====

8
 רבי עקיבא אומר
 אף הקורא בספרים החיצונים
 אין להם חלק לעולם הבא
 One who reads from secular books
 will not receive a portion in the world to come.

ברייטא

תנא בספרי צדוקים

This refers to the books of those
 who deny the oral law.

רב יוסף

בספר בן סירא
 נמי אסור למיקרי

One may not read even from the book of סירא,

because as Rashi explains

שיש בו דברי הבאי

ובא עליהם לידי ביטול תורה

This book contains worthless statements, and as a
 result the reader will become idle from Torah study.

And the Gemara proceeds to cite
 several examples.

רב יוסף however says

מילי מעלייתא דאית ביה
 דרשינן להו

One may teach the useful sayings of סירא,

and the Gemara goes on to mention
 several examples.

The Gemara also cites
 the following well-known Pasuk in משלי

כל ימי עני רעים
 וטוב לב משתה תמיד

And offers several interpretations

9 The Gemara in the next Daf cites the following Braisa

תנו רבנן הקורא פסוק של שיר השירים
ועושה אותו כמין זמר

One who recites a Pasuk in שיר השירים like a song; OR

והקורא פסוק בבית משתאות בלא זמנו

One who recites Pesukim to entertain others at a party;

מביא רעה לעולם

Bring trouble upon the world;

מפני שהתורה חוגרת שק

ועומדת לפני הקב"ה ואומרת לפניו

רבנו של עולם

עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו לצים

Because the Torah complains to Hashem that the people
are treating the Torah like the harp of the fools.

However,

העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא

כל הקורא פסוק בזמנו

מביא טובה לעולם

One who recites Pesukim to praise Hashem at a YomTov
meal, brings goodness upon the world.

9

בריתא

תנו רבנן
הקורא פסוק של שיר השירים
ועושה אותו כמין זמר

One who recites a Pasuk in שיר השירים like a song;

והקורא פסוק בבית משתאות
בלא זמנו

One who recites Pesukim to entertain others at a party;

מביא רעה לעולם

Bring trouble upon the world;

מפני שהתורה חוגרת שק
ועומדת לפני הקב"ה ואומרת לפניו
רבנו של עולם

עשאוני בניך ככנור שמנגנין בו לצים

Because the Torah complains to Hashem
that the people are treating the Torah
like the harp of the fools.

However,

העיד רבי שמעון בן אלעזר משום רבי שמעון בן חנניא

כל הקורא פסוק בזמנו

מביא טובה לעולם

One who recites Pesukim to praise Hashem
at a YomTov meal,

brings goodness upon the world.